

PAPER DETAILS

TITLE: Tufan Erhürman'in "Yozlasma" Romanında Üstkurmaca Teknigi

AUTHORS: Can SEN

PAGES: 21-29

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2789226>

Tufan Erhürman'ın "Yozlaşma" Romanında Üstkurmaca Tekniği Metafiction Technique in The "Yozlaşma" Novel of Tufan Erhürman

Can ŞEN*

Öz

Tufan Erhürman (d. 1970), Kıbrıs Türk edebiyatının çağdaş yazarlarından birisidir. Hukukçu, akademisyen ve siyasetçi kimliklerinin yanı sıra 2000'li yıllarda *Yüzleşme*, *Yozlaşma* ve *Yazışma* adlı üç roman yayımlamıştır. Bu romanlarda 1990 sonrasında Kıbrıs Türk romanında görülmeye başlanan postmodern yönelim belirgindir. Kadın-erkek ilişkilerinin merkezde olduğu romanlarında Erhürman; Kıbrıs meselesi, Kıbrıs Türk siyaset kurumu, Kıbrıs Türklerinin toplumsal sorunları gibi sosyal temaları da işlemiştir. Romanlarında otobiyografik unsurlara da yer veren Tufan Erhürman, makalemizde ele alacağımız ikinci romanı *Yozlaşma*'da postmodern bir anlatım tekniği olan "üstkurmaca"dan yararlanmıştır. Böylece romanın yazılış sürecini ve yazarın bu süreç içerisindeki üretme sancılarını da esere taşımıştır. Romanın belli yerlerinde bu şekilde edebî üretim sürecine değinilmesi bir bakıma eserin kurgusallığını / bir sanat eseri oluşunu vurguladığı için okuyucunun gerçeklik algısına etki etmektedir. Yazar bu şekilde eserinde hem yazma sürecini romanın konusu hâline getirme imkânı bulmuş hem de gerçeklik algısı üzerinde bir belirsizlik oluşturarak romanın postmodern yönünü güçlendirmiştir. Çalışmamızda bu bağlamda yazarın *Yozlaşma*'da üstkurmaca tekniğini nasıl kullandığını irdeleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Türk edebiyatı, Kıbrıs Türk romanı, Tufan Erhürman, *Yozlaşma*, postmodernizm, üstkurmaca, roman inceleme.

Abstract

Tufan Erhürman (b. 1970) is one of the modern writers of Turkish Cypriot literature. In addition to his identities as a lawyer, academician, and politician, he published three novels in the 2000s, namely, *Yüzleşme*, *Yozlaşma*, and *Yazışma*. In these novels, it is evident that the postmodern orientation started to be seen in the Turkish Cypriot novel after 1990. Erhürman in his male-female relations centered novels; also covered social themes such as the Cyprus issue, the Turkish Cypriot political establishment, and the social problems of the Turkish Cypriots. Tufan Erhürman also includes autobiographical elements in his novels, using "metafiction", which we will discuss in our article, as a postmodern narrative technique, in his second novel *Yozlaşma*. Thus, he carried the writing process of the novel and the author's pains of production in this work process. Addressing the literary production process in this way in certain parts of the novel, in

* Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Bartın/TÜRKİYE, cansen@bartin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7449-5112

a way, affects the perception of reality of the reader, as it emphasizes the fictiveness / being an art of the work. In this way, the author had the opportunity to make the writing process the novel's subject and strengthened the novel's postmodern aspect by creating ambiguity in the perception of reality. In this context, we will examine how the author uses the metafiction technique in Yozlaşma in our study.

Keywords: Turkish Cypriot literature, Turkish Cypriot novel, Tufan Erhürman, Yozlaşma, postmodernism, metafiction, novel review.

Giriş

Kıbrıs Türk edebiyatının çağdaş yazarlarından Tufan Erhürman, 1970 yılında Lefkoşa'da doğmuştur. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden 1992'de mezun olduktan sonra akademik kariyerine devam etmiş; Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde çalışmış ve 2014'te doçent olmuştur (Kekeç, 2019, s. 555). Şubat 2018 - Mayıs 2019 tarihleri arasında KKTC Başbakanlığı görevinde bulunan Erhürman hâlen Cumhuriyetçi Türk Partisi genel başkanı ve Lefkoşa milletvekilidir.

İlk romanı *Yüzleşme*'yi 2009'da yayımlayan Tufan Erhürman bunun ardından 2010'da *Yozlaşma* ve 2012'de *Yazışma* romanlarını edebiyat dünyasına sunmuştur (Aylanç, 2017, s. 248, 252, 254). Erhürman'ın eser verdiği 1990 sonrası dönem Kıbrıs Türk romanında hem geleneksel roman anlayışının devam ettirildiği hem de postmodern ve deneysel romanların yazıldığı görülmektedir (Aylanç, 2017, s. 43). Erhürman da üç romanını postmodern çizgide kaleme almış ve bu romanlarında otobiyografik unsurlar ile metinlerarasılıktan önemli ölçüde yararlanmıştı (Aylanç, 2017, s. 69).

Çalışmamızda Tufan Erhürman'ın ikinci romanı olan *Yozlaşma*'yı eserin postmodern yönünü güçlendiren üstkurmaca tekniği açısından ele alacağız.

1. Yozlaşma'da Üstkurmaca Tekniği

Klasik ve modern romanlarda olay örgüsünün kurgulanışı bu edebî anlayışların gerçeklik algılarına koşturarak belli bir düzen içinde gerçekleşirken postmodern eserlerde olaylar ve bunların kurgulanışı karmaşık, kopuk ve bazen irrasyoneeldir (Emre, 2006, s. 167). Kurgunun bu şekilde oluşu gerçeklik algısı üzerinde bulanıklaştırıcı bir etki yapar ki bulanıklık/belirsizlik postmodernizmin en önemli niteliklerinden birisidir. Berna Moran, bunu şu şekilde dile getirmiştir:

“Gerçekçi roman okura, bir kurmaca yapıt olduğunu unutturmaya ve okurda, gerçek olaylar içindeymiş duygusunu uyandırmaya çalışır. Bundan ötürü de karakterleri, olayları, çevreyi inandırıcı kılmak, gerçekçi yazarın başlıca kaygula-

rındandır. Postmodern yazarlar ise, tersine, romanın uydurma olduğu olgusunun altını çizer ve gerçekçi romanın parodisini yaparak, anlatı öğeleri arasında oyunlar kurarak gerçeklikle kurmaca arasında varsayılan bağları sorgularlar." (Moran, 2003, s. 265)

Postmodern romanlarda bunu sağlayan en önemli tekniklerden birisi (Aylanç, 2017, s. 266) olan "üstkurmaca", roman ve hikâye türündeki eserlerde bu türlerin kendi özelliklerini irdeleyen, metnin yazılış/kurgulanış sürecini de esere dâhil eden bir tekniktir (Huyugüzel, 2019, s. 524). Edebî oluşum sürecinin de romana dâhil olması eserde anlatılan olayların kurgusal olduğunu ön plana çıkarmakta ve romanın gerçekliği yansıtan bir araç olmaktan ziyade sanatsal bir üretim/oyun olduğunu vurgulamaktadır (Huyugüzel, 2019, s. 524). Böylelikle üstkurmacanın kullanıldığı eserlerde hem kurmacanın kendisi ele alınır (kurmaca hakkında bir kurmaca) hem de gerçek-kurmaca arasındaki sınırlar yıkılarak kurmacanın ötesine geçilir (Bolat, 2019, s. 46).

Tufan Erhürman'ın romanlarında da bu durum gözlenebilmektedir. Özellikle yazarın son romanı *Yazışma*'da postmodernizmin bir unsuru olarak belirsizlik hâli daha belirgindir. Kadın-erkek ilişkilerini irdeleyen bu eserde romanın kurgusal yapısı içinde neyin gerçek olduğu iyice belirsizleştirilmiştir (Erhürman, 2012). Bu noktada Nuran Kekeç, Erhürman'ın romanlarının kronolojik olarak edebî açıdan bir gelişme içinde olduğunu ifade etmiş ve ilk roman *Yüzleşme*'nin zayıflığına karşıt olarak son roman *Yazışma*'nın edebî açıdan başarılı olduğunu belirtmiştir. Kekeç ayrıca üç roman arasında *Yozlaşma*'nın olaylar bakımından en hareketli ve "ayakları yere basan" bir roman olduğunu vurgulamıştır (Kekeç, 2019, s. 557, 559). Bu noktada biz *Yazışma*'daki belirsizlik hâlinin özellikle eserin sonunda uç noktaya taşınmasının bu eser açısından bir eksi olduğunu düşünmekte ve çalışmamızda ele aldığımız *Yozlaşma*'yı diğerlerine nazaran daha başarılı bulmaktayız.

Yozlaşma'da -*Yazışma*'daki kadar olmasa da- gerçeklik açısından bir belirsizlik hâli görülmektedir ve yazar bunu üstkurmaca tekniğinden yararlanarak gerçekleştirmiştir. Erhürman'ın Kıbrıs Türk toplumundaki bireysel ve toplumsal ilişkilerdeki "yozlaşma"yı hem ikili ilişkiler hem de siyaset ve spor üzerinden irdelemeye çalıştığı romanda merkezî kişinin Erhürman gibi hukukçu olması, merkezî kişiyle yazarın Kıbrıs meselesine ve siyasete bakışındaki benzerlikler gibi otobiyografik ortaklıklar ile merkezî kişinin yaşadıklarının çocukluktan itibaren işlenmesi okuyucu üzerinde bir gerçeklik algısı oluştururken kurgusal yazarın¹ romanın bazı

¹ Romanın "Yazarın Sancıları" kısımlarında ve üçüncü bölümünde yer alan ve merkezî kişiyle özdeş olduğu anlaşılan "yazar"ı, romanın gerçek yazarı Tufan Erhürman'dan ayırmak için "kurgusal yazar" ifadesini kullanacağız. "(...) Metnin içindeki yazarların kendi yazma edimleri ile ilgili düşünceleri üstkurmaca romanların ana izleklerinden biridir. Yazar konumundaki bu kişiler yazdıkları metinleri nasıl yazdıklarını anlatarak, ya da başka metinlere dair yorumlarda bulunarak kuramsal düzlemde düşünecektirler (...)" (Güneş Gökdoğan, 2017, s. 24). Bu açıdan baktığımızda *Yozlaşma*'daki kurgusal yazar, doğrudan Erhürman'ı karşılamaktan ziyade üstkurmaca tekniğinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

yerlerinde araya girerek eserin yazılış süreci hakkında bilgi vermesi, yorumlar yapması okuyucuya metnin kurmaca bir eser olduğunu hatırlatmaktadır.

Tufan Erhürman, dört bölümden oluşan *Yozlaşma* romanında ilk üç bölümün sonuna koyduğu “Yazarın Sancıları” parçalarında ve romanın bazı yerlerinde üstkurmaca tekniğinden yararlanmıştır. Bunları üç başlık altında ele alacağız.

1.1. “Yazarın Sancıları”

Yazma sürecinin ve bu süreçte yaşananların esere dâhil edilmesi üstkurmacanın önemli özelliklerinden birisidir. Bu tekniğin kullanıldığı romanlarda yazar “(...) en iyi tanıdığı/hissettiği birey kendisi olduğundan, sanatçının yazma süreçlerini, bu süreçte yaşadıklarını, gerçek hayat ve kurmacanın sanatçının zihninde nasıl birbirine geçtiğini kendileriyle özdeş yazar karakterler üzerinden romana yansıtma eğilimi içine girerler. (...)” (Bolat, 2019, s. 31). *Yozlaşma*’da da bu uygulama görülmektedir.

Merkezî kişinin gazetede eski bir arkadaşının fotoğrafını görmesi üzerine geriye dönüş tekniğiyle “otuz yıl kadar öncesi”ne (Erhürman, 2010, s. 9)² gidilen romanın ilk bölümünde merkezî kişinin çocukluğu işlenmiştir (s. 9-55). Buraya kadar klasik bir roman görünümünde olan *Yozlaşma*, bu bölümün sonundaki “Yazarın Sancıları” kısmıyla postmodern bir mahiyet kazanmaya başlar (s. 56-61). “Yazarın Sancıları” kısımlarında kurgusal yazar, edebî üretim sürecini doğum anına benzetmekte ve bu yüzden süreci “sancı” ile nitelendirmektedir. İlk üç bölümün sonunda yer alan bu kısımların başlıklarında doğum anını yansıtan ifadeler de yer almaktadır. İlk bölümde “ayaklar ve bacaklar” ifadeleri kullanılmıştır. Normal bir doğumda bebeğin önce başının gelmesi gerekmektedir. Bazı hâllerde ise doğacak bebeğin önce ayakları gelebilir. Romandaki kurgusal yazarın doğurma/eser verme süreci de bu şekilde normalin dışındadır: “(...) bundan bile belliydi aslında işlerin hiç de kolay olmayacağı. Kitaplarda son derece istisnai olduğu belirtilen bir biçimde, tıbbî deyimiyse, ters gelmiştin (...)” (s. 57).

Erhürman’ın burada ayrıca “ayrışmış özne” kullandığı da görülmektedir. “Ayrışmış özne” kullanımı hatırlamalara, hatıralara dayalı ve geçmişin anlatıldığı romanlarda görülmektedir. Bu romanlarda olgunluk yaşlarındaki merkezî kişi çocukluk ve gençlik yıllarını hatırlayarak anlatır. Bu tip eserlerde geçmişini anlatan merkezî kişi olgunluk yıllarının bakış açısıyla çocukluğunu ve gençliğini yorumlayıcı/yargılayıcı bir nazarla ele alabilmektedir. Türk edebiyatında ayrışmış özne kullanımına en belirgin örnek Peyami Safa’nın *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* romanıdır (Çetin, 2004, s. 114-115). İncelediğimiz eserde kurgusal yazar ilk bölümde merkezî kişiye, yani çocukluğuna, bu ilk “Yazarın Sancıları” kısmında seslenerek

² Makale boyunca romandan verilecek sayfa numaraları bu eserdendir ve bundan sonra sadece sayfa numarası belirtilecektir.

ayrışmış özne tekniğinden yararlandığını da ortaya koymuştur: *"Ah sevgili çocuğum, ah kıvrıcığım, ah arabım (şimdiki hâlime bakılırsa, çocukken de çok esmer değildim herhâlde ama nedense anneannem böyle derdi beni severken; ve benim de içimden böyle sevmek geliyor seni). (...)"* (s. 56)

Kurgusal yazarın ayrışmış özne kullanarak geçmişe bakışının sebebi aynı zamanda romanın yazılış sebebini de ortaya koymaktadır:

"Ayrıca daha başlarken itiraf etmeliyim ki, kendi kendime yüklediğim bir misyondur bana seni doğurma kararı verdiren. Geçmişimle yüzleşiyor, onunla hesaplaşıyor, özeleştirimi yapıyordum bir süreden beri. Madem ki tamamlamıştım bu süreci ve madem ki artık biliyordum geçmişte nerede yanlış, nerede doğru yapıldığını, daha önce geçtiğim yollardan bugünkü aklımla bir kez daha geçme şansı tanırса bana birileri, çok farklı olabilirdi her şey. (...)" (s. 57-58)

Kurgusal yazar, bu şekilde romanı yazış amacının bir bakıma geçmişiyile "yüzleşme" olduğunu belirtmektedir ve bu noktada "doğurma" sürecini de sorgulamaktadır. Çünkü "yozlaşma" dünyayla temasla birlikte hemen başlayacak ve bebek doğar doğmaz yavaş yavaş kirlenecektir (s. 59-60). Kurgusal yazar, bu yüzden çocuğunu/eserini doğurmamayı bile düşünür ama doğum başlamıştır artık: *"Ah sevgili çocuğum, ah benim kıvrıcığım, tatlı arabım benim. Ben bunları düşünürken, bacaklarına kadar çıkardı seni dışarıya bu lanet olası bedenim. İkinmanın tersini bilsem, belki de geriye çekip biraz daha saklardım seni rahmimin içinde. Gel gör ki artık çok geç! (...)"* (s. 61)

Erhürman'ın erkek bir yazar olarak "Yazarın Sancıları" kısımlarında edebî üretim sürecini doğumla ilişkilendirmesi dikkat çekmektedir. Bunda doğurganlığı/üretkenliği genel olarak dişil varlıklarla bağlantılı olarak görmenin yanı sıra Erhürman'ın üç romanında zaman zaman sorguladığı erkek egemen dünyanın ve eril tavrın eleştirisinin de etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca "Yazarın Sancıları" psikanalitik açıdan da dikkat çekmektedir. Zira; Carl Gustave Jung, yaratıcılık içgüdüünün bazen kompulsif özellikler göstererek birey açısından zorlayıcı olabileceğini belirtmiştir. Hatta Jung'a göre yaratıcı içgüdü zaman zaman bireyin kendisini mahvettiği bir noktaya varana kadar eyleme geçme ve düşünme içgüdülerini kendi hizmetinde kullanabilmektedir (Kaya, 2013, s. 37). Bu açıdan bakıldığında kurgusal yazarın edebî üretim sürecinde çektiği sancılar bir bakıma bu sürecin yazar psikolojisindeki yansımalarını bize göstermektedir.

İkinci bölümün sonundaki "Yazarın Sancıları" kısmında doğum süreci devam etmekte ve bebeğin gövdesi gün yüzüne çıkmaktadır (s. 87). Bu, romanın yarı yarıya tamamlandığını göstermektedir. Kurgusal yazar bu kısımda da ilk bölümün sonundakine benzer kaygılarla doğumu sonlandırmayı hatta çocuğunu/eserini

öldürmeyi düşünmektedir. Tam bu anda “ana yüreği” devreye girer ve canı düşüncelerden vazgeçer. Kurgusal yazarın burada da dışıl bir dil kullanması dikkat çekmektedir. Fakat bu kısmın sonunda kurgusal yazar yine buhranlar geçirir ve belki bir ölü doğum ile bu sancılı sürecin biteceğini düşünür (s. 90).

Üçüncü bölümün sonunda yer alan ve romandaki son “Yazarın Sancıları” kısmında bebeğin başının da rahimden çıkmasıyla beraber doğum tamamlanmıştır (s. 115). Kurgusal yazara göre annelerin doğum sonrasındaki gözyaşları mutluluktan kaynaklanmamaktadır, bunlar bir endişenin yansımasıdır. Dünyaya bir çocuk getirmenin sorumluluğu ve çocuğun geleceği hakkındaki endişeler kurgusal yazara böyle düşündürmektedir (s. 115-116).

Bununla birlikte kurgusal yazar bu doğum sürecinden sonra artık çocuğun/eserinin geleceği üzerinde bir etkisi olmayacağını, onun kendi yolunu çizeceğini dile getirmiştir (s. 117). Diğer “Yazarın Sancıları” kısımlarında da görülen pişmanlık hissi, vazgeçme arzusu burada da görülmektedir. Artık doğum gerçekleştiği için geri dönüş mümkün değildir ama o bir pişmanlık içindedir ve bu noktadan sonra eserini sevemeyeceğini itiraf eder (s. 118). Fakat belli bir noktaya kadar gelen romanı tamamlamak zorundadır. Bunu “(...) kitabı buraya kadar okuma nezaketini göstermiş olan sabırlı okuyucunun yüzü suyu hürmetine (...)” (s. 118) yapacağını belirtir ve okurlardan kendisini artık bir “yaratıcı” değil, sadece “anlatıcı” olarak görmelerini ister (s. 119). Kurgusal yazarın bu tavrı dördüncü bölümün gelişimini etkilemiştir. Birinci bölümün sonundaki ilk “Yazarın Sancıları” kısmına kadar klasik bir roman görünümünde olan eser dördüncü bölümde yine aynı minvalde tamamlanır. Dolayısıyla son bölümde romanın başındaki gibi post-modern kurgudan uzaklaşmıştır.

1.2. Üçüncü Bölümün Kurgulanışı

Yozlaşma’da üstkurmaca tekniğinin belirgin olarak görüldüğü bir başka yer eserin üçüncü bölümüdür. Bu bölüm romanın diğer kısımlarından farklı bir şekilde kurgulanmıştır. Kurgusal yazar bu bölümün başında yazma süreciyle ve romanın devamını nasıl yazacağıyla ilgili açıklamalar yapmıştır:

“Bu metnin şu ana kadar okuduğunuz ilk iki bölümünü bitirince yazmaya ara verdim. Başlamadan önce tuttuğum notları ve topladığım malzemeyi metne yedirmiştım yavaş yavaş. Son bölümün, buraya kadar sözü edilen karakterlerin şu anda (2009 yılında) yapıp ettiklerini konu almasıydı planım. Bunun için yeni bir araştırmaya, yeni malzemeler toplamaya, yeni notlar tutmaya ihtiyaç duyuyordum. Karakterlerimin bir kısmının temsil ettiği gerçek kişilerle öyle ya da böyle ilişkim vardı hâlâ. Ama geri kalanlar konusunda işim o kadar kolay değildi. Bazılarına ulaşmak için bayağı uğraşmam gerekiyordu. Bu arada, bu kitaptaki

bütün karakterlerin gerçek hayattaki kişileri birebir temsil ettiği yönünde bir izlenim yaratmak istemem okuyucuda. Bazı kahramanları birkaç kişinin özellikleri ve deneyimlerini birleştirerek yaratmaya çalıştım. Bazılarının ise gerçek hayatta temsil ettiği kişileri tanımlıyorum (...)." (s. 93)

Kurgusal yazar bu şekilde yine üstkurmaca tekniğiyle eserini yazış tarzıyla ilgili bilgiler vermiştir. Bu satırlardan romanı sadece ilhamıyla yazmadığını, yazma sürecinden önce araştırma yapıp notlar tuttuğunu öğrenmekteyiz. Ve bu araştırma süreci romanın yazımı esnasında da devam etmektedir, kurgusal yazar eserin devamı için yeni bilgiler toplama ihtiyacı duymaktadır.

Daha önce de belirttiğimiz üzere merkezî kişiyle yazar arasındaki otobiyografik ortaklıklar romana bir gerçeklik algısı katmakla beraber üstkurmaca tekniği bu algıyı zedelemektedir. Alıntıladığımız parçada kurgusal yazarın karakterizasyon hakkında verdiği bilgiler romanda işlenenlerin tamamen gerçekliğe dayalı olmadığını göstermektedir. Zira kurgusal yazarın *"(...) Bir mahallenin ve o mahallede yaşayanların tarihinden kesitler de içeren bir tür tarihsel hikâye (...)"* (s. 95) şeklinde tanımladığı romanda bazı şahıslar adlarıyla beraber gerçek kişilerken (s. 95) bazıları gerçek hayattaki birkaç kişinin özelliklerini taşımaktalar, bazı kişiler ise tamamen kurmaca karakterlerdir. Şahısların kurgusallığının vurgulanması da üstkurmaca tekniğinin özelliklerinden birisidir (Güneş Gökdoğan, 2017, s. 26).

Bunun ardından kurgusal yazar bu bölümde farklı bir yöntem izleyeceğini *"(...) pek de alışılmış olmayan bir yöntem seçtim, notlarımı kendime saklamadım, son bölüme geçmeden önce, bu kitabı buraya kadar okumakla gösterdiği sabrına ve direncine hayran olduğum okuyucu da yanımda gelsin, bu aciz adamı elinden tutsun, kim, nerede, ne yapıyormuş, benimle birlikte görsün istedim."* (s. 96) diyerek belirtir ve üçüncü bölüm boyunca romandaki şahıslar hakkında tuttuğu notları, onların hayat hikâyelerini birer-ikişer sayfalık küçük alt bölümlerde verir (s. 97-114). Okurun okuma sürecindeki rolüne burada olduğu gibi vurgu yapılması üstkurmaca tekniğinin kullanıldığı romanlarda görülen başka bir özelliktir (Güneş Gökdoğan, 2017, s. 20). Dokuz şahıs hakkında bilgi verilen bu bölümde olay akışı durmuştur. Verilen bilgilerle okuyucu bahse konu şahısları daha iyi tanımaktadır. Bu bölüm üstkurmacadan yararlanılarak yazma sürecini ve yazarın notlarını da esere dâhil edişiyle eserin postmodern yanını güçlendirmiştir.

1.3. Anlatıcının Romanın Kurgusallığını Belirtmesi

Yozlaşma'da Erhürman'ın "yaptığının bilincinde olan anlatıcı" kullandığı görülmektedir. Bu anlatıcı tipi kendi kurguladığı bir hikâyeyi anlattığının bilincindedir ve bunu vurgulayarak eserdeki gerçeklik algısını yıkar (Huyugüzel, 2019, s. 49). Bu tip bir anlatıcı kullanımı üstkurmaca tekniğini de doğrudan desteklemek-

tir. “Yazarın Sancıları” kısımları ve üçüncü bölümde bu anlatıcı kurgusal yazarla özdeşleşmiş durumdadır.

“Yazarın Sancıları” kısımları ve üçüncü bölüm dışında, merkezî kişinin anlatıcı olduğu romanda bazı yerlerde anlatıcının kinaye mesafesini ihlal ederek eserin kurgusallığını ve ayrılmış özne kullanımını belirttiği görülmektedir. İkinci bölümde anlatıcının “*Bugün düşündüğümde bana ilginç gelen, okulun en çok saygı duyulan öğretmenlerinin bizi en çok dövenler olduğunu hatırlamamdır (...)*” (s. 69) cümlesi aradan geçen zamanı vurguladığı için ayrılmış özne kullanımını romanın ana kısmında da belirgin kılmıştır.

Bu doğrultuda dördüncü bölümün ve aynı zamanda romanın sonlarında anlatıcının eserin kurgusallığına gönderme yaptığı da görülmektedir. “*(...) İşte bu bölümün ilk kısmında anlattığım, Selda’nın bana Tarık’ın gazetede ki fotoğrafını göstermesi sahnesi o sırada yaşandı.*” (s. 176) cümlesi anlatıcının anlatma eylemine ve romanın bölümlerine gönderme yaptığı için eserin kurgusallığını belirginleştirmektedir. İki sayfa sonra ise anlatıcı bu kez romanı yazmaya başlama anını dile getirmiştir: “*(...) Yataktan kalktım, çalışma odama geçtim. Yazıcının içinde temiz kâğıtlar vardı. Oradan bir deste çıkardım ve hiç düşünmeden şu cümleyi yazdım en üstteki kâğıdın üzerine: ‘Gazetede gördüğüm o fotoğrafla başladı her şey’.*” (s. 178) Bu cümleler romanın ilk cümlesine (s. 9) ve romanın yazılışına gönderme yaptığından merkezî kişi ile kurgusal yazarı aynılaştırmakta ve yine eserin kurgusallığını vurgulamaktadır.

Sonuç

Kıbrıs Türk edebiyatının çağdaş yazarlarından olan Tufan Erhürman, 2000 sonrasında yayımladığı üç eserini Kıbrıs Türk romanında 1990’lardan itibaren belirgin olarak görülen postmodern yönelim doğrultusunda kaleme almıştır. Bu üç roman arasında kanaatimizce *Yozlaşma* roman tekniği ve olayların işlenişi açısından diğerlerine göre daha başarılıdır.

Baş ve son kısımları klasik bir roman görünümünde olan *Yozlaşma*’yı postmodern romanın sınırlarına dâhil eden uygulama büyük ölçüde üstkurmaca tekniğidir. Bir sosyal çevrenin işlendiği romanda olayların sunumundan ziyade kurgusal yazar üzerinden romanın oluşum aşamalarının da eserin konusu hâline getirilişi ile üstkurmaca oluşmuştur. Erhürman, bu tekniği ilk üç bölümün sonuna eklediği “Yazarın Sancıları” kısımlarında ve üçüncü bölümün tamamında başarılı bir şekilde uygulamıştır. “Yazarın Sancıları” kısımlarında kurgusal yazar, üretme sürecinin sancılı yönünü ön plana çıkartmış; üçüncü bölümde ise çalışma tarzıyla ilgili bilgiler vermiştir. Ayrıca romanın sonlarında anlatıcı unsurundan da üstkurmaca tekniğini destekleyecek şekilde yararlanılmıştır. Böylece

romanın kurgusallığı ön plana çıkartılmış ve gerçeklik algısı zedelenerek eserin postmodern yönü güçlendirilmiştir.

Sonuç olarak yazarın üstkurmaca tekniğini başarılı bir şekilde kullanarak romanını kurguladığını ve bu doğrultuda Kıbrıs Türk romanı içerisinde özgün bir eser verdiğini söylememiz mümkündür.

Kaynakça

Aylanç, M. (2017). *Kıbrıs Türk Romanı Eserler Sözlüğü*. Lefkoşa: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi.

Bolat, T. (2019). *Türk Romanında Üstkurmaca (1980-2000)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Çetin, N. (2004). *Roman Çözümleme Yöntemi*. Ankara: kendi yayını.

Emre, İ. (2006). *Postmodernizm ve Edebiyat*. Ankara: Anı.

Erhürman, T. (2010). *Yozlaşma*. Lefkoşa: Işık Kitabevi.

Erhürman, T. (2012). *Yazışma*. Lefkoşa: Işık Kitabevi.

Güneş Gökdoğan, Ş. (2017). *1980 Sonrası Türk Romanında Üstkurmaca* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Huyugüzel, Ö. F. (2019). *Eleştiri Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Dergâh.

Kaya, N. (2013). *Yazma Cesareti*. İstanbul: Ayrıntı.

Kekeç, N. (2019). Tufan Erhürman. İsmail Bozkurt - Oğuz Karakartal (Ed.). *Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi (1571-2017)* 4. cilt. içinde (s. 555-562). Ankara: Kıbrıs Türk Edebiyatı Araştırma ve Tanıtma Projesi.

Moran, B. (2003), *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış-2*. İstanbul: İletişim.